

Karolina Wołoszyn

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
Wydział Humanistyczny

Przemysław Wywiół, *Organizacje Proobronne w Systemie Bezpieczeństwa Narodowego Polski*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2016, ss. 175.

Przemysław Wywiół, *Pro-Defense Organizations in the National Security System of Poland*, Difin Publishing House, Warsaw 2016, pp. 175.

Książka Przemysława Wywióła zatytułowana *Organizacje Proobronne w Systemie Bezpieczeństwa Narodowego Polski* została wydana w Warszawie w 2016 roku przez wydawnictwo Difin. Książka składa się z 8 rozdziałów, krótkiego wstępu, w którym autor opisuje zawartość poszczególnych rozdziałów oraz aneksu, zawierającego podziękowania dla współpracowników, oraz stowarzyszeń i organizacji za zapoznanie się tekstem i przekazanie cennych uwag.

W pierwszym rozdziale pt. *Spółczesność obywatelskie jako fundament budowy bezpieczeństwa narodowego RP*, autor przedstawia terminologię stosowaną w dalszych częściach książki. Swoje przemyślenia, analizy dotyczące bezpieczeństwa zaczyna od drugiej połowy XX stulecia. Podkreśla on, że „pojęcie bezpieczeństwa utożsamiane było przede wszystkim z brakiem zagrożeń o charakterze militarnym”. Autor odnosi się do polskich dokumentów (Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2014 r., Ustawa o powszechnym obowiązku obrony RP z dnia 21 listopada 1967 r., Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r.) w których zamieszczono zapis dotyczący działalności organizacji pozarządowych w systemie obronności RP. W dalszej części rozdziału autor dokonuje analizy obrony i ochrony

narodowej. Jego zdaniem „ważnym elementem jej przygotowania i realizacji powinny być organizacje pozarządowe o profilu proobronnym, stanowiące emanację dążeń samych obywateli do wzięcia odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje, rodzin, małych ojczyzn oraz całego kraju”¹. Autor dodatkowo wskazuje, że w Polsce zrezygnowano z prac nad powszechną obroną i ochroną narodową, co jego zdaniem prawdopodobnie doprowadzi do „kolejnej katastrofy narodowej”².

W drugim rozdziale pt. *Organizacje społeczne w budowie bezpieczeństwa Polski w świetle doświadczeń historycznych* zostały zaprezentowane organizacje paramilitarne działające na terenie Polski. Charakterystykę tych podmiotów autor rozpoczyna od organizacji, które zaczęły funkcjonować przed wybuchem I wojny światowej. Dalej przechodzi do tych, które działały w II Rzeczypospolitej, a także po II wojnie światowej. Rozdział kończy się opisem najważniejszych organizacji społecznych, które funkcjonowały w okresie PRL-u. W rozdziale tym autor posługuje się skrótami, których wykazu i znaczenia nie przedstawia w książce. Największy problem stanowi rozszyfrowanie skrótów, które są używane w podrozdziale pt. *Każdy żołnierz obywatelem, każdy obywatel żołnierzem: organizacje społeczne w realizacji programu „Naród pod bronią” w II Rzeczypospolitej*.

W trzecim rozdziale zatytułowanym *Funkcjonowanie organizacji proobronnych w wybranych krajach demokratycznych* autor opisuje funkcjonowanie organizacji proobronnych w Finlandii, Estonii, Litwie i Szwecji.

W czwartym rozdziale zatytułowanym *Potencjał organizacji proobronnych w Polsce*, scharakteryzowano organizacje, które funkcjonują na terenie współczesnej Polski. Część ta jest kontynuacją rozdziału drugiego. Na prawie 30 stronach autor opisuje cele, strukturę, funkcjonowanie i działalność kilkunastu organizacji.

W piątym rozdziale pt. *Współpraca organizacji proobronnych z Siłami Zbrojnymi* autor odwołuje się do dokumentów, na podstawie których prawnie uregulowano współpracę tych organizacji z wojskiem. Scharakteryzowano w nim współpracę z trzema organizacjami: Związkiem Strzeleckim „Strzelec” OSW (gdzie porozumienie o współpracy pomiędzy jednostkami ustanowiono już w 1995 roku), Wielkopolskim

¹ P. Wywiół, *Organizacje proobronne w systemie bezpieczeństwa narodowego Polski*, Warszawa 2016, s. 22.

² Tamże, s. 22.

Stowarzyszeniem Aktywnych Rezerwistów, a także Stowarzyszeniem Rannych i Poszkodowanych w Misjach poza Granicami Kraju. Podsumowując ten rozdział, autor stwierdza, że „Organizacje proobronne muszą przestać być traktowane jako petent przez Siły Zbrojne. Obie strony muszą mieć świadomość korzyści, jakie niesie z sobą współpraca”³.

Szósty rozdział w całości poświęcono *Federacji Organizacji Proobronnych*. Rozpoczyna się on od genezy i założeń funkcjonowania powyższej organizacji. Autor odwołuje się do koncepcji doskonalenia współpracy Ministra Obrony Narodowej z organizacjami proobronnymi na rzecz wsparcia systemu proobronnego RP. Koncepcja ta została przedstawiona w 2015 roku przez gen. Bogusława Packa, a później zaakceptowana przez ówczesnego Ministra Obrony Narodowej Tomasza Siemoniaka. Koncepcja zawiera cele, rolę i zadania organizacji proobronnych w czasie pokoju oraz podczas wojny. W kolejnej części rozdziału przedstawiono informacje na temat powstania Federacji, którą powołano przy okazji I Kongresu Organizacji Proobronnych Klas Mundurowych w 2015 roku. Główny cel określono jako organizowanie i koordynowanie działalności szkoleniowej z zakresu bezpieczeństwa państwa i obronności. Rozdział ten kończy się opisem poszczególnych członków federacji, która w sumie liczy ich 250. W podsumowaniu autor stwierdza, że Federacja w obecnym kształcie ani nie spełni oczekiwań środowisk proobronnych, ani też nie przyczyni się do odbudowy systemu obrony terytorialnej w Polsce.

W siódmym rozdziale zatytułowanym *Stowarzyszenie Obrona Narodowa.pl – Ruch na Rzecz Obrony Terytorialnej* przedstawiono znaczenie słów ON jako przykład inicjatywy na rzecz obronności narodowej. Autor stwierdza, że organizacja ta za główny cel obrała budowę obywatelskiego komponentu Sił Zbrojnych. Stowarzyszenie organizuje wykłady, ćwiczenia, kursy oraz prowadzi szkolenia wojskowe. Te ostatnie szczegółowo omówiono w podrozdziale 7.2. *Szkolenie Wojskowe*. Z inicjatywy tego stowarzyszenia przeprowadzono kampanię społeczną „Obejmujemy Armię Krajową”, której celem jest stworzenie komponentu terytorialnego sił zbrojnych na wzór armii krajowej.

W ósmym rozdziale, pt. *Organizacje kombatanckie w edukacji patriotycznej i obywatelskiej* przedstawiono działalność czterech organizacji. Są to: „Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej”, „Klub

³ Tamże, s. 106.

Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari”, „Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych”, „Związek Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej”. W rozdziale tym autor ogólnie przedstawił najważniejsze informacje dotyczące poszczególnych organizacji, opierając się na ich Statucie. Na koniec autor przywołał treść listu, jaki prezes Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej napisał do Bronisława Komorowskiego.

W swojej książce Autor podkreśla słuszność zaangażowania organizacji proobronnych we wsparcie Obrony Terytorialnej. Píše m.in., że „Należy niestety zwrócić uwagę na fakt, że według wielu polskich polityków odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i rozwój naszego kraju to sojusznicy mają być podstawą naszej obrony”. Na koniec stwierdza, iż „Nadzieją napawają zatem zapowiedzi budowy Obrony Terytorialnej, które poczynili obecny minister obrony narodowej Antoni Macierewicz i jego współpracownicy. Tylko taka strategia może stać się dla Polski prawdziwym sokratejskim dobrodziejstwem bogów, które stanowi dla kraju środek zapewniający mu wolność i szczęście”⁴.

Każdy rozdział, wstęp oraz zakończenie poprzedzone zostały cytacjami, które bardziej lub mniej trafnie zostały dobrane do poszczególnych części książki. Jest ona dziełem odtwórczym. Można ją polecić osobom, które interesują się problematyką organizacji proobronnych i Obrony Terytorialnej, jak również członkom tych organizacji, politykom i samorządowcom. Zaletami publikacji są prezentowane w niej doświadczenia Polski i innych narodów we włączaniu organizacji społecznych o charakterze proobronnym w system bezpieczeństwa narodowego.

Karolina Wołoszyn – studentka kierunku bezpieczeństwo narodowe Wydziału Humanistycznego UPH w Siedlcach w Instytucie Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa.

⁴ Tamże, s. 159.